

Ümardamisreeglite võimalikust kasutamisest 1- ja 2-sendistele

Madis Müller

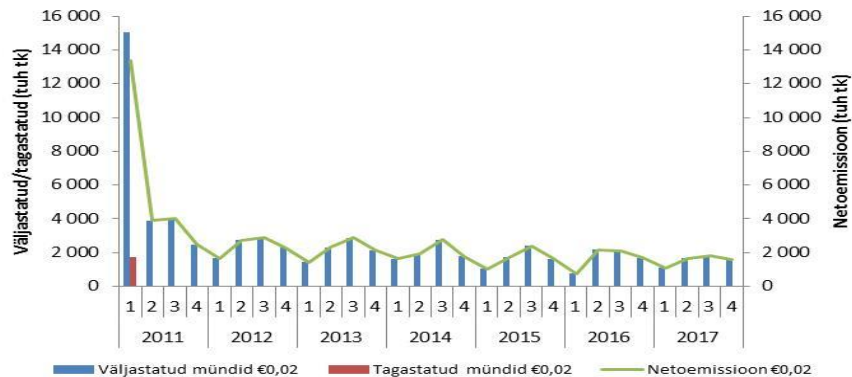
17.01.2018

1- ja 2-sendiste kasutusest

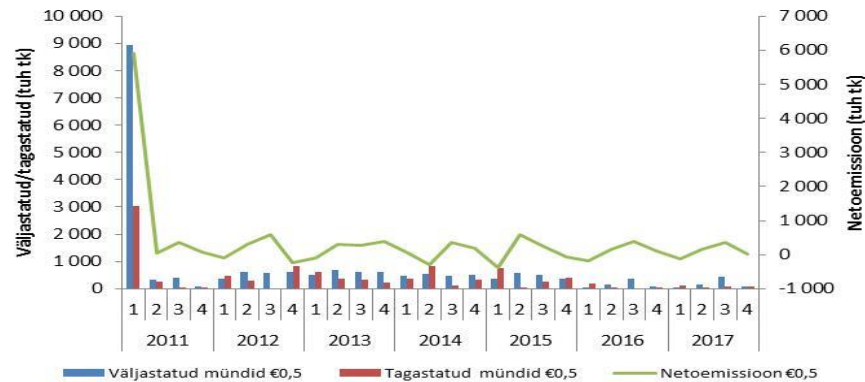
1- ja 2-sendiseid kasutatakse teisiti kui teisi münte

- Eesti Pank laseb aastas ringluse 10-20 miljonit tükki 1- ja 2-sendist (kaaluga ligikaudu 42 tonni), kuid ringlusest tagasi keskpanka ei jõua midagi.
- Tarbijad saavad neid münte vahetusrahana, kuid maksmisel kasutatakse neid minimaalselt. See on märk nende sentide vähesest väärtusest tarbijate silmis.

2-sendiste müntide ringluse dünaamika

Võrdluseks: 50-sendiste ringluse dünaamika

Miks mõelda hindade ümardamisele lähima 5 sendini?

Muutus oleks kasulik ettevõtjatele, tarbijatele ja loodusele:

- Ettevõtjatel (eelkõige kaupmeestel ja pankadel) oleks vaja vähem münte tellida, käidelda ja transportida.
- Tarbijale muutuks sularaha kasutamine mugavamaks (vähem väikse väärtusega sente) ja teenindus letis kiiremaks.
- Loodusele kasulik – kuluks vähem tooret ja energiat müntide tootmiseks, vähem oleks vaja münte transportida ja väheneksid kulud utiliseerimiseks. Väheneksid olukorrad, kus inimesed jätavad vähese väärtusega mündid vedelema, mis lõpuks reostab keskkonda.

Kuidas ümardamisreegel töötaks?

- Ümardataks vaid ostu lõpphind kassas, mitte aga üksiku toote või teenuse hinda
- Ümardamine toimuks matemaatiliselt üles või alla ja ostusumma ümardataks lähema 5 sendini
  - Näide kohukesest, mis maksab 24 senti. Ühe kohukese hind kassas ümardatakse 25 sendini, kahe kohukese hind (48 senti) on kassas 50 senti ja kolme kohukese hind (72 senti) on kassas 70 senti ja nelja kohukese hind (96 senti) on kassas 95 senti
- Maksta saaks jätkuvalt 1- ja 2-sendistega, kuid kassas tagasi neid enam ei antaks.
- Ümardataks ostusumma ainult sularahas maksmisel. Kaardimakse puhul tasub tarbija täpse hinna.

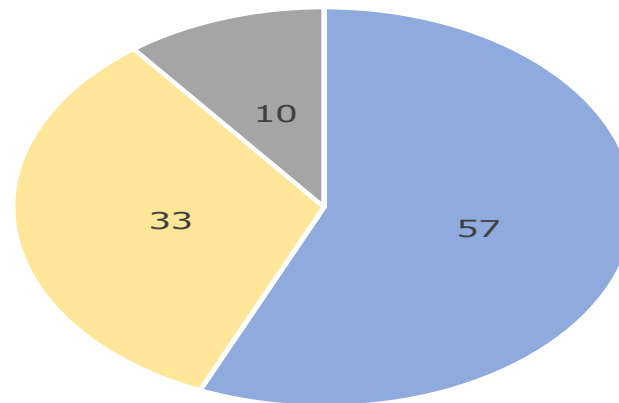
Enamik Eesti inimestest toetab ümardamisreegli rakendamist

Eesti Pank

- Eesti inimestest 57% toetaks ümardamisreegleid, 33% ei toetaks ja 10% ei oska öelda (Turu-uuringute AS, september 2017)
- Eurobaromeeter (oktoober 2017). Eesti inimestest 61% toetaks, 32% ei toetaks ja 7% ei oska öelda

■ Pooldan ■ Ei poolda ■ Ei oska öelda

Finantskäitumise uuring (september 2017), Turu-uuringute AS

Teiste riikide kogemus

- Euroalal on 1- ja 2-sendiste ümardamisreeglid kasutusele võtnud viis riiki: Soome, Holland, Belgia, Iirimaa ja alates 2018 ka Itaalia.
- Soomes on ümardamine kohustuslik ja teistes riikides kaupmeestele vabatahtlik ehk siis kaupmees saab valida, kas rakendab ümardamist või ei. Iirimaa on ümardamine vabatahtlik kaupmeestele ja tarbijatele ehk siis tarbija saab kaupmehele öelda, kui ta ei soovi ümardamist.
- Soome, Hollandi, Belgia ja Iiri kogemus näitab, et hinnad ümardamisega ei tõusnud. Itaalias rakendus muutus alles 2018. aasta algusest.

Ümardamisreeglite kasutamine teistes euroala riikides

Eesti Pank

	Ümardamine kohustuslik/ vabatahtlik	Ulatus	Ümardamisreegli rakendamine/ muu oluline informatsioon	Ümardamis-reegli alus (ühiskondlik kokkulepe/ seadus)	
Soome	Kohustuslik nii kaupmeehele kui tarbijale	Sularahas tehingud	tehtavad	2002 – Soome emiteerib 1- ja 2-sendiseid münte väikestes kogustes vaid numismaatilisteks toodeteks	Seadus
Holland	Vabatahtlik vaid kaupmeestele. Kui kaupmees otsustab ümardamisreegleid kasutada, siis tarbija peab nõustuma.	Sularahas tehingud	tehtavad	2004 – emiteerib 1- ja 2-sendiseid münte ringlusesse vastavalt nõudlusele	Ühiskondlik kokkulepe
Belgia	Vabatahtlik vaid kaupmeestele. Kui kaupmees otsustab ümardamisreegleid kasutada, siis tarbija peab nõustuma.	Sularahas ja kaardiga tehtavad tehingud		2015 - emiteerib 1- ja 2-sendiseid münte vastavalt nõudlusele	Seadus
Iirimaa	Vabatahtlik nii kaupmeestele kui tarbijatele	Sularahas tehingud	tehtavad	2015 - emiteerib 1- ja 2-sendiseid münte vastavalt nõudlusele	Ühiskondlik kokkulepe
Itaalia	Vabatahtlik vaid kaupmeestele. Kui kaupmees otsustab ümardamisreegleid kasutada, siis tarbija peab nõustuma.	Sularahas tehingud	tehtavad	2018 – emiteerib 1- ja 2-sendiseid münte vastavalt nõudlusele	Seadus